

Rom 4, 9-10

9 og 10: Gjelder nå denne saligprisning de omskårne, eller gjelder den også de uomskårne? Vi sier jo at troen ble regnet Abraham til rettferdighet. Hvordan ble den så tilregnet ham? Skjedde det etter at han var blitt omskåret, eller da han var uomskåret? Ikke da han var omskåret, men da han var uomskåret.

Det var nødvendig med en slik avklaring, både for dem som hadde omskjærelsens tegn, og for dem som ikke hadde denne. For selv om de kanskje kunne være overbevist om at Abraham ble rettferdiggjort ved tro, så kunne de likevel komme på tanken om at denne salighetsveien vel bare tilhørte dem som Herren Gud ved paktstegnets innsegl hadde valgt som sitt folk, og at den dermed ikke var for alle mennesker. Men nå viser Paulus på en overbevisende måte at slik var det ikke. Vi sier jo, skriver han, - dvs. dette er vi jo overbevist om, med bakgrunn i vår historie - at troen ble regnet Abraham til rettferdighet. Så spørres det: Hvordan ble den så tilregnet ham? Skjedde det etter at han var blitt omskåret, eller da han var uomskåret? Ikke da han var omskåret, men da han var uomskåret.

Abraham fikk omskjærelsens tegn da han var nittini år gammel (1Mos 17: 24). Da var Ismael tretten år (v. 25). Men Abrahams tro ble regnet ham til rettferdighet før Ismael ble født (Kap. 15: 6 og 16: 16). Av dette ser vi at Abraham ble rettferdiggjort mer enn tretten år før omskjærelsen ble innstiftet. Og dermed var det også tilstrekkelig dokumentert at omskjærelsen ikke hadde bidratt til hans rettferdiggjørelse, at rettferdigheten gjennom troen dermed også gis til en hedning, så snart han kommer til troen på Kristus, og at frelsens vei dermed er den samme for alle mennesker. Den som har Abrahams tro, han er rettferdig og salig enten han er jøde eller greker. Men hvis omskjærelsen ikke hadde noen som helst betydning for at Abraham ble rettferdiggjort, hva skulle den så tjene til? Dette svarer nå apostelen på. Han sier:

Rom 4, 11-12

11 og 12: Og han fikk omskjærelsens tegn til segl på den rettferdighet av tro som han hadde fått da han var uomskåret. Slik skulle han være far til alle de troende som er uomskårne, så rettferdigheten kunne bli tilregnet også dem, og likeså far til de omskårne som ikke bare har omskjærelsen, men også følger i fotsporene av den tro som vår far Abraham hadde da han var uomskåret.

Her sier Paulus at det var langt fra at omskjærelsen kunne ha bidratt til Abrahams rettferdiggjørelse. At den tvertimot har vært et "segl" på rettferdiggjørelsen som da allerede var skjedd. Og historien bekrefter dette, ved at Gud innstiftet omskjærelsen (1Mos 17) som et tegn på den pakten han allerede hadde opprettet med Abraham. Men selve kjernen og herligheten i denne pakten var løftet om den velsignede ætten, Kristus, og rettferdiggjørelsen ved troen på ham.

Jo mer dyrebar og høyt over all fornuft denne gaven var, jo fastere og sikrere burde Abrahams tro kunne holde fast i den. Derfor har den omsorgsfulle og kjærlige Gud til sitt løftesord også knyttet et løftestegn i omskjærelsen. Gjennom omskjærelsens tegn lyder dette budskapet: Du er født i synd, og føder fortsatt syndige etterkommere. Men se, av deg Abraham, av din slekt, skal det på tross av alt dette fødes en mann som skal være uten synd. Og gjennom ham skal alle verdens synder tas bort. Gjennom ham skal du og alle dine sanne barn, dvs. de som har samme tro som deg, bli rettfærdiggjort overfor meg, like fullkomment som om dere var født uten synd. Dette er det apostelen med sitt åndelige øye har sett i at Gud gav omskjærelsens tegn, for han sier at det ble gitt til et segl på rettfærdigheten av tro.

Men hvordan skal vi forstå det at apostelen her omtaler omskjærelsen bare som et segl på troens rettfærdighet, når den andre steder i Skriften (f. eks. 5Mos 10: 16, 30: 6, Rom 2: 29) synes å skulle bety hjertets omskjærelse, eller den nye fødsel? Til dette kunne en jo svare at Paulus her bare så det som sin oppgave å vise at omskjærelsen ikke bidrog til rettfærdiggjørelsen, og at det er derfor han sier at den bare utgjør en bekreftelse på den rettfærdiggjørelsen som allerede er skjedd. Men det riktige svaret er: Akkurat fordi omskjærelsen var et segl på rettfærdigheten av tro, så var den for de troende et nådemiddel til å virke en fornyelse i hjertet. Og det var dette omskjærelsen skulle være et bilde på (en hjertets omskjærelse - kap. 2: 29). Alt som styrker troen, styrker også helliggjørelsen. Rettfærdigheten av tro, og hjertets fornyelse, henger så nøye sammen som treet og dets frukt. Og dette var grunn nok til at Paulus her bare omtaler det omskjærelsen dypest sett stod for: Et segl på rettfærdigheten av tro.

Til et segl, Abraham fikk omskjærelsen som et innsegl på troens rettfærdighet. Når en offisiell pakt settes opp, blir den til sist påført et bekreftende segl (rikets segl). Omskjærelsens tegn var et slikt segl. I dette har vi en dyrebar lærdom i hva sakramentene skal tjene til. Vi vet også at våre kirkefedre brukte disse formuleringene i trosbekjennelsene (om omskjærelsen som et innsegl på rettfærdigheten av tro) når de ville gi en grunnleggende lære om sakramentene (Apologia art. 7 og samt. W. XIX, s. 76). Omskjærelsen var et tegn. Men ikke bare et tegn som satte skille mellom jøder og hedninger. Den var også et nådetegn, et Guds innsegl på det gode han hadde gitt i Ordet. Derfor var den også for de troende et nådemiddel. Den var et middel til at de stadig ble minnet om den nåde og det løfte som ble gitt til Abraham. De troende jødene, som kjente Guds vei med sitt folk, ble på den måten trøstet og styrket gjennom dette tegn/segl, på samme måte som evangeliet virket. Bare med den forskjell at her skjedde det gjennom et ytre tegn.

Slik er det også med Det nye testamentes sakramenter. De er ikke bare ytre sett kjennetegn på hvem som er kristne, men, som Augustin sier, "synlige nådeord". De er et segl, en stadfestelse overfor det enkelte menneske, om at det har del i den nåde som gjennom forkynnelsen tilbys hele verden. Gjennom sakramentene vil Gud likesom ta for seg det enkelte menneske og si til dem: Det er deg jeg mener, deg som jeg gir dette ytre tegn. Deg gir jeg denne usynlige, åndelige gaven som jeg ved mitt ord har knyttet til dette tegn.

Slik er det med dåpen. Da Kristus innstiftet dåpen, la han hele frelsens gave ned i den, når han uttalte disse ordene: "Den som tror og blir døpt, skal bli frelst". Det er ikke bare det naturlige vannet, men ved Guds ord: Det nåderike livets vann og et bad til gjenfødelse i Den Hellige Ånd. Det samme gjelder nattverdens sakrament. Jesus sier om brødet og vinen: "Dette er mitt legeme ... Dette er mitt blod, som ble utgytt for dere til syndenes forlatelse". Så er det ikke bare det naturlige brødet og vinen, men, slik Paulus sier det: "Brødet er samfunn med Kristi legeme, og kalken er samfunn med Kristi blod" (1Kor 10: 16, 11: 27, 29).

De vantro blant jødene hadde omskjærelsen bare som en lovgjerning. Og dermed ble den bare en falsk trøst og et bedrag for dem. Men på samme måte er også dåpen og nattverden i dag for de ugjenfødte, bare ytre seremonier, og fører bare til at de bedras.

Derfor må alltid troen være der, for at vi skal få noen velsignelse av Herrens ord og de sakramentene han har innstiftet. Luther sier: "Derav kommer sannheten i ordspråket: Ikke sakramentet, men troen på sakramentets løfte, rettferdiggjør". Så har heller ikke omskjærelsen rettferdiggjort Abraham og hans ætt. Men Paulus sier den er et segl på rettferdigheten av tro. For troen på det løftet som omskjærelsen var knyttet til, rettferdiggjorde og oppfylte det som omskjærelsen var et bilde på. Det er altså bare den som har troen, som får velsignelsen gjennom sakramentene. Dermed blir heller ikke sakramentene bare ytre tegn og vakre forbilder for vårt sinn. Og aller minst blir det, slik noen mener, rene lydighetsgjerninger eller noe vi foretar oss for å bekjenne vår tro.

Nei, det at sakramentene ikke blir til noen frelse for en vantro, det er noe som også gjelder alt det Gud har gjort eller gitt. For, som det er med evangeliet, slik er det også med hele Kristi verk: "Ordet som de hørte, ble til ingen nytte for dem, fordi det ikke ved troen var smeltet sammen med dem som hørte det" (Heb 4: 2). Men det gjør jo ikke at vi sier at Ordet og hele Kristi verk er tomme tegn som ikke har noen nytte. Tvertimot sier vi at samme ord, som ikke ble til noen nytte for dem som ikke trodde, nettopp formidler Kristus og all hans fortjeneste til dem som tror. Dette ser vi bl. a. i Rom 10: 6-8: "Men rettferdigheten av tro sier: Si ikke i ditt hjerte: Hvem skal fare opp til himmelen? - det vil si, for å hente Kristus ned. Eller: Hvem skal fare ned i avgrunnen? - det vil si, for å hente Kristus opp fra de døde. Men hva sier den? Ordet er deg nær, i din munn og i ditt hjerte" osv. Disse ordene sier oss: Du behøver ikke speide oppover mot himmelen, eller ned i avgrunnen, etter Kristus. Du har ham hos deg. Du har ham i Ordet: "Det er troens ord, det som vi forkynner". Har du troen i hjertet, så har du Ham i hjertet ditt.

Det samme gjelder sakramentene. De gjør at jeg ikke behøver å sveve omkring, hit og dit, men får ta imot ham gjennom hans synlige tegn, slik Augustin uttrykte det: "Sakramentene er synlige nådeord". Et slikt synlig nådeord/nådebudskap var også omskjærelsen. Og til slutt vil vi minne om at omskjærelsen, som altså var et segl på rettferdigheten av tro, etter Guds forordning skulle utføres på

de nyfødte barna (på den åttende dag - 1Mos 17: 12). Dermed er det sikkert at Gud også har villet vise at et nådetegn som mottas når vi er så små, også kan tjene til velsignelse. Men igjen går vi tilbake til teksten.

Apostelen sier videre at Abraham, som altså allerede var en troende, mottok omskjærelsen som et tegn også på at han "skulle være far til alle de troende", både for dem som er uomskårne, men også for de "omskårne som ikke bare har omskjærelsen, men også følger i fotsporene av den tro som vår far Abraham hadde". Abraham er i en særskilt betydning far til alle dem som tror på Kristus. En kan si at de troendes "slekt" på jorden er utgått fra Abraham. Den hellige ætt/sæd som skulle utgå fra Abraham, var Kristus. Og Kristus var det hellige hvetekornet som skulle bære mye frukt, og skulle forplante seg til en stor "ætte-åker" av Kristus-mennesker, dvs. de som tror på Kristus og derved er født av Gud. Dette er Abrahams åndelige ætt (Rom 9: 7-8), som på denne måten er kommet fra Abraham. Derfor kalles også alle troende for "Abrahams barn/ætt" (Gal 3: 7, 29). Omskjærelsen skulle også vitne om dette.

På denne måten er alle folk og slekter på jorden gjenforenet til én familie i Kristus. Til søsken, til ett, som Paulus sier det i Gal 3: 28: "Her er ikke jøde eller greker, her er ikke trell eller fri, her er ikke mann og kvinne. For dere er alle én i Kristus Jesus". Dette, å framstille denne alle Guds barns enhet gjennom troen på Kristus, har vært et av hovedemnene til Paulus (se kap. 3: 29, 30, 9: 8, Gal 3: 28, Ef 2: 13-22). Også denne enhet, eller fullstendige likhet innfor Gud, er et stort vitnesbyrd om at menneskers fortjeneste, deres vennlige sinn eller noen annen dyd, ikke betyr noe innfor Gud. Herren ser bare om vi har Abrahams tro (sv: er av Abrahams tro).

Tenk over hvilken stor forskjell som tross alt finnes mellom Guds paktsfolk og hedningene! Mellom dem som altså hadde alt Guds ord, gudstjenesten som var innstiftet av Gud, og alt det øvrige som fulgte med i deres gudstjeneste -. Og på den andre side dem som levde uten Gud i verden, på linje med de ville dyrene i skogen, i hele hedenskapens fordervelse. Og så gjøres begge disse folk til ett, så de ansees like innfor Gud, bare ved troen på Kristus -! Da må vi bekjenne at i dette ligger det en sterk stadfestelse på at Guds nåde ikke er avhengig av noen som helst dyd eller gode egenskaper hos mennesket, men at Gud bare ser etter den hellige ætt, Kristus. Og der han finner ham, der finner han alt det som behager ham.

Og likeså far til de som også følger i fotsporene av den tro som vår far Abraham hadde da han var uomskåren. Disse ordene må vi nok legge merke til. "Troens spor" kjennetegnet Abrahams pilgrimsvei, helt fra han gikk ut fra sitt fedreland og til hans vandring sluttet på denne jord. Abraham har ikke bare vist et og annet eksempel på sin tro. Han vandret hele sitt liv med et himmelsk sinn, i troen. Selv under hans liv i det landet som helt konkret var gitt ham og hans etterkommere, levde han i tro, så han anså seg som en fremmed her, og søkte et bedre fedreland, det himmelske (Heb 11: 9-16). Også dette ligger bak ordene "følger i fotsporene". Det er ingen som blir Abrahams barn ved å være from og ha "kraftige gjerninger" en gang i mellom, mens hjertet forøvrig bare er opptatt med å

"vandre etter kjødet". Nei, med disse ordene: "følge i fotsporene av den tro ..." menes at hele livet skal være en vandring i Ånden. Og det betinger en forvandling av hele mennesket, dets vei og dets vesen.

Det er egentlig dette som skiller de falske og de sanne kristne fra hverandre. De førstnevnte kan nok delta i kristelig aktivitet, tenke, tale og gjøre noe kristelig, og innimellom engasjere seg i et mer hellig liv -. Men det er ikke dette som er deres egentlige liv. For når de ikke er opptatt med kristelig engasjement, så viser det seg at det hjertet deres er opptatt med, er denne verdens ånd. Dette kommer jo av at de ikke er født til nye mennesker. Hjertet lever uten Kristus. Det er ikke Kristus og himmelen som er i hjertet deres. Derfor er der ingen Åndens tukt overfor all mulig forfengelighet, som nå tvertimot styrer livet deres. De troende, derimot, kan nok innimellom snuble, ja også falle, og vandringen blir ufullkommen. Men de reiser seg alltid opp igjen i anger og tro. De korrigerer sin vandring, og forblir år etter år de samme åndelige menneskene. Kristus og løftet om ham og hans evige rike, er deres store hovedskatt, deres sang og det mål de ser fram til.

Slik levde Abraham, og slik har de det, alle de som vandrer i fotsporene av den tro han hadde. Vi vet at det ikke er noen som helst ytre gjerninger, og heller ikke nådens verk i våre hjerter, som gjelder innfor Gud. All vår rettferdighet innfor Gud er hans Sønns lydighet. Likevel blir vi ikke arvinger til det himmelske Kanaan, hvis det ikke av vår tro følger noe nådens verk i våre hjerter, som også åpenbarer seg i våre ord og gjerninger i livet. Nåden er så stor, og er en gave, så der behøves det ingen som helst tilføyelse i form av noe som kan virkes i eller av oss. Men, måtte ingen av den grunn bedra seg selv -! Derfor er du ikke frelst, hvis ikke Ånden har fått virke i hjertet ditt: først en ny fødsel, og så får fortsette å fornye hele mennesket. Dette er det vi skal ta inn over oss ved ordene "vandre i fotsporene av den tro som vår far Abraham hadde". Men Paulus fortsetter brevet med å bruke Abrahams eksempel til å understreke rettferdigheten av tro. Han sier: